

Lu 1977/78:10

Bilag 1.

Produktpatent på livs- och läkemedel. Förnyat godkännande av lagkonventionen

Enligt patentlagen kan såväl alster som förfaranden patenteras. Avser uppfinningen förfarande för tillverkning av alster, omfattar den ensamrätt som patentet ger även alster som tillverkats enligt förfarandet, s. k. indirekt produktskydd.

En begränsning av det patenterbara området har gjorts i punkt 1 i övergångsbestämmelserna till patentlagen. Enligt 1884 års patentförordning, som år 1967 erstattes med patentlagen gällde i fråga om livs- och läkemedel att patent inte fick meddelas på själva alstret utan endast på särskilt förfarende för framställning av detta. Genom patentlagen upphävdes i princip förbudet mot produktpatent på livs- och läkemedel. I den nämnda övergångsbestämmelsen föreskrivs dock att sådant produktpatent inte får meddelas förän regeringen förordnat annat. Något sådant förordnande har inte meddelats (prop. s. 169). Ett motsvarande förbud mot produktpatent på livs- och läkemedel finns i de danska och norska patentlagarna.

Ett livs- eller läkemedel kan således inte patenteras i och för sig. Erhålles förfarandepatent omfattar emellertid patentskyddet enligt de redan berörda reglerna om s. k. indirekt produktskydd även de livs- och läkemedel som tillverkats enligt förfarandet. I själva verket har man därigenom kommit mycket nära ett rent produktskydd även på dessa områden. Det sedan länge gällande förbudet mot produktpatent på läkemedel har i praktiken inte heller hindrat en omfattande patentering på läkemedelsområdet (prop. 1966:40 med förslag till patentlag m. m. s. 70).

Enligt den europeiska patentkonventionen får produktpatent meddelas på bl. a. livs- och läkemedel. Konventionen ger dock fördragsslutande stat, vars nationella lag inte medger patent på livs- och läkemedel, möjlighet att genom reservation få rätt att upprätthålla förbudet mot sådana patent under en övergångstid av högst tio år från det att

konventionen har trätt i kraft (art. 167.2 a och 167.3). Stat som avgivit en sådan reservation är förpliktad att återta den så snart omständigheterna medger det. Om särskilda skäl föreligger kan stat medges rätt att upprätthålla förbudet i ytterligare högst fem år.

I propositionen föreslås att det nuvarande förbudet mot produktpatent på livs- och läkemedel upphävs och att Sverige därför inte bör utnyttja reservationsrätten i förevarande hänseende.

Frågan om förbud mot produktpatent på livs- och läkemedel har vid riksdagsbehandlingen aktualiserats genom *motionen 1977/78:29*. Motionärerna erinrar om att Kooperativa förbundet i sitt remissvar framfört starka betänkligheter av social natur mot möjligheten att patentera livs- och läkemedelsprodukter. Det är enligt motionärerna med hänsyn till allmänna samhällsintressen angeläget att Sverige redan vid ett tillträde till konventionen utnyttjar sin reservationsrätt i denna fråga och även t. v. avstår från att upphäva gällande förbud mot ifrågavarande typ av patent i den nationella lagstiftningen. Ett sådant handlingssätt skulle, hävdas det i motionen, dessutom ge större möjlighet till ett nordiskt ställningstagande längre fram i frågan samtidigt som ytterligare erfarenheter vinnas. Motionärerna yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad de anför i ärendet.

Utskottet vill för sin del erinra om att det vid tillkomsten av patentlagen uttalades (prop. 1966:40) att det från samhällelig synpunkt inte fanns något hållbart skäl för förbudet mot produktpatent men att det borde behållas under en övergångstid till dess motsvarande förbud avvecklades i andra industristaters patentlagsstiftning. Som anförs i förevarande proposition talar även nu samhälleliga skäl för att förbudet upphävs. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det, liksom när det gäller andra patent, finns